

Тімова Юлія Олександрівна
магістрантка, ХНПУ імені Г.С. Сковороди
e-mail: svetlanagukas@gmail.com

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ СИНТАКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ОСНОВІ ПРОГРАМОВИХ ТЕКСТІВ

Формування синтаксичної компетентності в школі відбувається в п'ять етапів: на елементарному рівні вивчають синтаксис у початкових класах, на пропедевтичному в 5 класі, побіжно у 6–7 класах, систематично у 8–9 класах і узагальнено в 10–11 класах. Тобто основне вивчення синтаксису й пунктуації відводиться на 8-9 класи, зокрема вивчення відокремлених членів речення відбувається у 8 класі, коли школярі розглядають просте речення.

Розгляд тем із синтаксису та пунктуації у 8 класі передбачає формування в учнів умінь та навичок розрізняти основні синтаксичні поняття, розуміти закономірності функціонування синтаксичних конструкцій та особливості їхнього використання в мовленні, правильно будувати речення, зокрема з відокремленими членами, та розставляти розділові знаки. Для того, щоб розвивати всі ці навички та вміння, доцільно використовувати на уроках тексти, наприклад, ті, які вивчаються в курсі української літератури [2].

Метою студії є розкрити потенціал використання програмних текстів з української літератури для вивчення відокремлених членів речення у 8 класі.

Використання текстів на уроках з вивчення синтаксису є дуже актуальним на сьогодні, адже саме на прикладах текстів-взірців, як зазначає Н. Бондаренко, учні вчать «розрізняти словосполучення й речення; виділяти словосполучення в реченні; визначати у словосполученні головне й залежне слова; утворювати словосполучення; добирати різні за будовою словосполучення для вираження того самого смислу; розрізняти види речень за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою; розмежовувати прості й складні речення; виділяти головні та другорядні члени речення; з'ясовувати способи їх вираження; визначати однорідні й відокремлені члени

речення, слова, граматично не пов'язані з членами речення (звертання, вставні слова); здійснювати синтаксичний розбір словосполучень і речень; визначати синтаксичну структуру речень; встановлювати граматичну залежність між його членами; розпізнавати, аналізувати, інтонувати й оформлювати пунктуаційно прості й складні речення; перебудовувати, конструювати й редагувати прості й складні речення ізольовано, а також у складі текстів різних стилів, типів і жанрів; правильно й комунікативно доцільно використовувати у мовленні прості й складні речення різних типів; удосконалювати текст із синтаксисного погляду; оцінювати текст щодо синтаксичної складності, різноманітності, правильності, точності й доречності добору синтаксичних засобів мови» [1, с. 21].

Використання текстоцентричного підходу на уроках з вивчення синтаксису дозволяє вчителю продемонструвати учням використання тих чи тих синтаксичних одиниць з певною метою автора та навчити школярів користуватися всім багатством та можливостями синтаксису для вираження власної думки. Також розгляд синтаксичних одиниць на поетичних текстах В. Сосюри, В. Підпалого, В. Голобородька та прозових М. Коцюбинського, О. Довженка, Н. Бічуї та інших письменників дасть школярам можливість дослідити ці тексти на предмет синтаксису та пунктуації, цим самим залучить їх до читання.

Отже, вивчення синтаксису й пунктуації, на основі текстоцентричного підходу, зокрема з використанням програмових текстів, сприяє формуванню не тільки синтаксичної компетентності, а й розвитку всебічно розвиненої особистості, яка цікавиться літературою, може аналізувати текст та використовувати ті чи ті синтаксичні одиниці у власному мовленні.

Література

1. Бондаренко Н. Наукові засади перебудови шкільного курсу синтаксису на основі сучасних підходів. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/714051/1/0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE.pdf.pdf>
2. Українська література. 5–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. (автори: Мовчан Р. В., Таранік-Ткачук К.В.,

Требін Михайло Петрович

*професор кафедри міжнародних відносин і політичної філософії
ХНЕУ ім. С. Кузнеця, доктор філософських наук, професор
e-mail: mykhailo.trebin@hneu.net*

ЦИФРОВА ФІЛОСОФІЯ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Людство вкотре входить в епоху глобальних змін, цього разу в цифрову епоху [1]. У світі, де величезну роль грає цифрова культура, що формується, усі сфери соціального буття та соціальної практики, багато сфер знання трансформуються під впливом інфокомунікативних технологій. Просте використання цифрових технологій у гуманітарних науках, передусім у філософії, викликає складності не тільки методологічного та методичного характеру, а й неясності в самому визначенні сфери застосування.

Під цифровою гуманітаристикою розуміємо міждисциплінарний напрям у розвитку гуманітарних наук, учасниками якого є нове покоління дослідників у соціально-гуманітарній сфері, яке об'єднує фахівців у галузі гуманітарних та соціальних наук, одночасно здатних застосовувати методи, поняття та технології інформатики. Таким чином цифрова гуманітаристика виступає в ролі міждисциплінарної інновації та є продуктом наукової конвергенції і кооперації, що знімає актуальний як для програмістів, так і в першу чергу для гуманітаріїв питання *cui prodest* (лат. – кому вигідно). Проблема, що стоїть перед цифровою гуманітаристикою, полягає в тому, що при значній хабітуалізації цифрових гуманітарних наук у практиках пізнання їхня концептуалізація не завершена. Не існує певної відповіді на запитання – що таке цифрові гуманітарні науки, що в їхніх межах можна знати,